

TIJDSBEELD *Het Pannenhuis*

Steven DE SCHUITENEER & Jacques DE RO

Postkaart F. Walschaerts: "Onkerzele. Sur la Chaussée, à droite, la Cure. Op den Steenweg aan de rechterzijde der pastorie". (interbellum) (Verz. S. De Schuiteneer)

Foto S. De Schuiteneer (5 maart 2015)

De foto voor deze postkaart, met gezicht op de herberg *In 't Pannenhuis*¹, genomen tijdens het interbellum langs de Onkerzelestraat, richting Grimminge, tegenover de parochiekerk van Onkerzele, is uitgegeven door F. Walschaerts uit Brussel. De oudst bekende vermelding van deze afspanning dateert van 1779 met als benaming *Het Pannenhuis*. Toenmalige uitbater was Frans vanden Eynde.² Dit historisch gegeven staat haaks op de bevindingen van E. De Mol. In zijn artikel over *'t Pannenhuis* vermeldt hij een zekere Jean Baptiste De Taeye uit Nederboelare als bouwheer van deze herberghoeve in 1828-1831. Volgens hem stond op deze plaats een bouwvallig huis met een stuk grond, een dagwand groot en eigendom van een zekere Wijnant. Verder meent hij dat de naam *Pannenhuis* verwijst naar *paanhuis*, *panhuis* en *pannenhuis*, wat 'brouwhuis' betekent, dus het huis waarin de brouwpan zich bevindt en verwijst naar een vroegere dorpsbrouwerij. Maar volgens N. Kerckhaert refereert de naam eerder naar het uitzicht van de herberg. In de dorpen hebben de meeste woningen in de late 18de eeuw strooien daken

en moeten dakpannen nog een nieuwigheid geweest zijn.³ Opvallend is dat de pannen op het schilddak in de loop van de 20ste eeuw door leien zijn vervangen. De Mol herinnert zich dat het gebouw uit twee grote plaatsen naast elkaar bestond en vier kleinere ernaast, twee graanzolders en vier slaapkamers. Voorts bezat het alle kenmerken van een boerderij met schuur, varkenshokken, een paarden- en koeienstal en hangars met het landbouw-gereedschap. Het *Pannenhuis* is in het bezit gebleven van de familie De Taeye tot 1961. Op 23 december 1999 is het door de laatste eigenares Martha Vermaeren verkocht aan de stad Geraardsbergen. Kort daarop wordt het *Pannenhuis* gesloopt om plaats te maken voor een parking.⁴ Op de postkaart zien we rechts de ommuurde tuin met de pastorie. Dit alleenstaand dubbelhuis naar een ontwerp

van Benoît Cock uit Schendelbeke is opgetrokken door de Geraardsbergse aannemer René Van Damme in 1875-1877. Het vervangt de vroegere pastorie in de Kampstraat die in 1730 was opgericht op kosten van de Sint-Adriaansabdij maar later in particuliere handen kwam. Opvallend in de bakstenen lijstgevel van de pastorie is het middenrisaliet dat uitloopt op een puntgeveltje met oculus en houten windborden onder een zadeldak met klokkenruiter. Van de idyllische dorpskern is vandaag nog weinig overgebleven. De hoge pastorijmuur met hekken onder een bakstenen steekboog met kanteeltjes en nis is verdwenen evenals het beeldbepalend kophuis, dat *Het Pannenhuis* was. De blinde zijgevel van een nieuwbouw, enkele geparkeerde auto's en een bord *Uit in Geraardsbergen* verraden andere tijden...

1. Het gebouw met gecementeerde lijstgevel en schijnvoegen telt twee bouwlagen onder schilddak met centrale toegang via een buitentrap die het hoogteverschil tussen de rechter- en de linkerhoek van het huis moet opvangen.
2. J. DE RO, *De dorst van Geraard. De dranknijverheid in Geraardsbergen en deelgemeenten in historisch perspectief*, Geraardsbergen, 2005, p. 181-182.
3. N. KERCKHAERT, *Oude Oostolaamse huisnamen. Alfabetisch repertorium van namen van huizen, hoeven, herbergen en molens in Oost-Vlaanderen onder het Ancien régime*, in *Kultureel Jaarboek van de Provincie Oost-Vlaanderen*, bijdrage, nrs. 4 (1977), 16 (1981), 21 (1983), 32 (1990), 34 (1991), 37 (1993).
4. E. DE MOL, *Een historische blik op 't Pannenhuis te Onkerzele*, in *Gerardimontium*, nr. 214, 2007, p. 34-35.